

Aan de Minister van Justitie en Veiligheid

mr. [REDACTED]

T.a.v. [REDACTED]

Postbus 201301

2500 EH Den Haag

Tevens per e-mail: [REDACTED]

Utrecht, 22 augustus 2019

Onze referentie: [REDACTED]

Uw referentie: [REDACTED]

Betreft: concept-wetsvoorstel Titel 10.2 (videoconferentie) Sv

Geachte heer [REDACTED],

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik om enkele opmerkingen te maken naar aanleiding van het concept-wetsvoorstel van Titel 10.2 (videoconferentie) van het Wetboek van Strafvordering. Ons advies over de concept-wijziging van het Besluit Videoconferentie is hier ter informatie bijgevoegd.

Procesdeelnemer

Een slachtoffer kan in verschillende procesposities betrokken zijn bij een strafproces. Hij kan als toehoorder een zitting bijwonen, hij kan spreekrecht ter zitting uitoefenen, hij kan als benadeelde partij deelnemen aan de zitting en hij kan als getuige worden gehoord. Ingevolge het concept-artikel 1.10.2.1, derde lid, beslist de rechter of van videoconferentie gebruik wordt gemaakt. Alvorens te beslissen stelt hij de betrokken procesdeelnemers in de gelegenheid hun mening over de toepassing van videoconferentie kenbaar te maken. Wie een betrokken procesdeelnemer is, behoeft misschien enige toelichting. Het slachtoffer wordt in het algemeen aangeduid als procesdeelnemer met rechten. Betekent dit dat hij over iedere beslissing omtrent videoconferentie om zijn mening moet worden gevraagd? Dit lijkt wel voor de hand te liggen voor zover het toepassing van videoconferentie ten aanzien van de verdachte betreft. Minder voor de hand ligt dat misschien ten aanzien van een getuige of een deskundige. Maar dat ligt anders voor het slachtoffer in zijn hoedanigheid van benadeelde partij. Die is in zoverre een procespartij (vgl. HR 15 september 2006, ECLI:NL:HR:2006:AV2654) die ook het recht heeft om vragen te stellen aan getuigen en deskundigen betreffende de vordering tot schadevergoeding (artikel 334, tweede lid, Sv).

Bijwonen van de zitting

Een slachtoffer kan de terechtzitting willen bijwonen, maar anderzijds rechtstreekse confrontatie met de verdachte in de zittingszaal niet aankunnen of aandurven. Het volgen van de zitting via een videoverbinding kan dan uitkomst bieden. In de praktijk betekent dit over het algemeen dat het slachtoffer de gang van zaken op de terechtzitting kan volgen via een videoscherm in een andere ruimte in het gerechtsgebouw. Een grondslag hiervoor is onder meer te vinden in artikel 12, aanhef en onderdeel a, van het Besluit slachtoffers van strafbare feiten. Meer in het algemeen geldt dat er voor het slachtoffer beschermingsmaatregelen dienen te worden getroffen ter voorkoming van secundaire en herhaalde victimisatie, van intimidatie en vergelding.

In concept-artikel 1.10.2.1, eerste lid is nu tevens de mogelijkheid opgenomen om 'bij te wonen' per videoconferentie. In de toelichting bij het concept-wetsvoorstel wordt genoemd dat videoconferentie kan worden gebruikt om het onderzoek ter terechtzitting bij te wonen. Het is echter de vraag of het volgen van de zitting via een videoscherm valt onder videoconferentie zoals omschreven in concept-artikel 1.10.2.1, eerste lid. Daar wordt videoconferentie aangeduid als een directe beeld- en geluidsverbinding die tot stand wordt gebracht tussen de betrokken personen. Dit wijst op een wederkerige verbinding. Dat zal meestal niet het geval zijn en ook niet wenselijk. Misschien zou de tekst van het artikel kunnen worden aangepast, zodat het volgen van de zitting via een eenzijdige verbinding hier ook duidelijk onder wordt begrepen. Een andere oplossing kan zijn dat er in de toelichting duidelijker wordt omschreven dat ook het volgen van de zitting via een videoscherm ook onder videoconferentie wordt begrepen.

Indien slachtoffers van de mogelijkheid gebruik willen maken om de zitting te volgen via een videoverbinding zal daartegen geen strafvorderlijk bezwaar bestaan. Het lijkt meer een praktische kwestie. Misschien dat daarom in concept-artikel 1.10.2.1, derde lid, niet is neergelegd dat de rechter hierover beslist. Het derde lid spreekt immers alleen over horen, verhoren of ondervragen. De toelichting gaat er echter vanuit dat "van de techniek gebruik kan worden gemaakt om het slachtoffer in algemene zin in staat te stellen zijn rechten uit te oefenen, bijvoorbeeld het bijwonen van de terechtzitting." Aangenomen moet worden dat de rechter hierover dient te beslissen. De officier van justitie moet deze beschermingsmaatregel daarom kunnen vorderen en het slachtoffer zelf moet om deze maatregel bij de rechter kunnen verzoeken. Het derde lid dient in deze zin te worden aangevuld.

Uitoefening van spreekrecht

Voor uitoefening van het spreekrecht kan in voorkomende gevallen gebruik worden gemaakt van videoconferentie. In de toelichting wordt hierbij ter vergelijking gewezen op Rechtbank Noord-Holland 19 september 2016, ECLI:NL:RBNHO:2016:7906. Hierbij ging het om een video-opname van uitoefening van het spreekrecht door een nabestaande. Indien de spreekgerechtigde hieraan de voorkeur geeft, zal tegen deze wijze van uitoefenen van het spreekrecht, alsmede tegen uitoefening van spreekrecht via een videoverbinding, weinig bezwaar kunnen bestaan.

Uitgangspunt dient echter wel te zijn dat een slachtoffer zijn spreekrecht in persoon tegenover het gerecht moet kunnen uitoefenen. Dit betekent dat uitoefening van spreekrecht door middel van videoconferentie in beginsel alleen dient plaats te vinden op verzoek van het slachtoffer zelf.

In het geval videoconferentie ten aanzien van de verdachte is gevorderd of verzocht, kan dit voor het slachtoffer een belangrijke kwestie zijn. Meer in het bijzonder zal dit het geval zijn als het slachtoffer zich in zijn spreekrecht ook over de verdachte wil uitlaten en zich misschien ook tot de verdachte wil richten. Het slachtoffer wordt ingevolge concept-artikel 1.10.2.1, derde lid, dan in de gelegenheid gesteld zijn mening over toepassing van videoconferentie kenbaar te maken. Bij een dergelijke procedure is de nodige zorgvuldigheid vereist. Dit betekent dat het slachtoffer ruim voor de zitting naar zijn mening dient te worden gevraagd, zodat een en ander niet kort voor de zitting koud op zijn dak valt. Slachtofferhulp Nederland adviseert in de wet een termijn van twee weken voor de zitting op te nemen. Hierbij wordt het slachtoffer er bij voorkeur ook op gewezen dat hij zich voor advies tot Slachtofferhulp Nederland of een advocaat kan wenden.

Naar ik aanneem heb ik u hiermee voldoende geïnformeerd. Wij zijn altijd bereid eventuele vragen te beantwoorden.

Hoogachtend,

Bijlage: brief advies concept-wijziging Besluit Videoconferentie